

347. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 18 III 1886 Rkp. BJ 6520 k. 375-376.

[k. 375r]

18^{go} marca 1886 r.

Kochany Panie,

Francuzi nie wydali Hartmana Moskalom¹, a mieliby wydać Pana Prusakom! Nigdy w świecie. W Paryżu i w Rzymie Pan tak samo będzie bezpieczny jak w Londynie. Niech się Pan o to nie troszczy. Jako miejsce pobytu Rzym bardzo przyjemny. Ja, gdybym był niezależnym, tobym w Rzymie osiadł. Życie łatwe, tanie, towarzystwa nie brak itd. [k. 375v] Rzymu więc nie odradzam, ale jeżeli na przykład (choć łagodny) klimat rzymski nie służyłby Panu, to śmiało możesz do Paryża zawitać.

Ciężki cios spadł na Bohdana Zaleskiego². Wczoraj, w dzień własnych imienin, a w wilię imienin Bohdana zmarł po kilkudniowej chorobie dr A[leksander] Okińczyc³. Bohdan zostaje bez dachu. Synowie⁴ pracują całymi dniami, [k. 376r] ledwie mają na życie, a ślepy potrzebuje ciągłej opieki. Wnuczka jego nie wiem, czy zostanie z macochą⁵, która zapewne powróci do kraju. Okińczyc żadnego majątku nie zostawił i drobną dziatwę z drugiej żony, Krechowieckiej z domu⁶, siostry księdza Kr[echowieckiego]⁷ i redaktora „G[azety] Lwowskiej”⁸. Gdzie się obrócić, bieda i nieszczęście. Bawi tutaj skrzypek Górski⁹, którego kiedyś u Pana spotkałem w Dreźnie. Jego żona¹⁰ bardzo zagrożona piersiową chorobą, a w krajach ciepłych trudno skrzypcami zarobić na chleb. [k. 376v] Jak nas Polaków

---

¹ Lew Nikołajewicz Hartmann (1850-1908) – rosyjski rewolucjonista, członek organizacji „Wola ludu”, uczestnik zamachu na cara Aleksandra II w 1879 r., schronił się w Paryżu, ambasada rosyjska we Francji wystąpiła o ekstradycję, do której nie doszło.

² Józef Bohdan Zaleski – zob. list nr 15.

³ Aleksander Okińczyc – zob. list nr 345.

⁴ Synowie J.B. Zaleskiego: Marian Józef (1847/1848-1907) – inżynier, pracował w zarządzie kolei państwowych; Dionizy Zaleski (1851-1938) – zob. list nr 234; Kazimierz (1852-1859) – zmarł w dzieciństwie; Karol Antoni (1853-1928) – w 1873 r. otrzymał obywatelstwo francuskie, inspektor kolei państwowej zachodniej; Stefan – zmarł w dzieciństwie.

⁵ Bohdana Okińczycówna została adoptowana przez wuja, Dionizego Zaleskiego, kształciła się w Instytucie Panien Polskich przy Hôtelu Lambert. Zob. też list nr 345.

⁶ Anna z Krechowieckich Okińczyc i jej synowie – zob. list nr 345.

⁷ Antoni Krechowiecki (1838-1898) – ksiądz, doktor teologii, pisarz religijny, podczas pobytu w Paryżu w 1878 r. osobiście poznał J.B. Zaleskiego.

⁸ Adam Krechowiecki (1850-1919) – pisarz i dramaturg, historyk literatury, krytyk literacki, publicysta, członek Towarzystwa Historycznego we Lwowie, redaktor „Gazety Lwowskiej”, dziennika wydawanego we Lwowie w latach 1810-1939, który początkowo był organem urzędowym władz austriackich.

⁹ Władysław Górski (1846-1915) – skrzypek, pedagog muzyczny, po 1885 r. przybył do Paryża, koncertował w orkiestrze Lamoureux i uczył gry na skrzypcach.

¹⁰ Helena z Rosenów 1v. Górski, 2v. Paderewska (1856-1934) – działaczka społeczna, druga żona kompozytora i premiera, Ignacego Jana Paderewskiego.

przyciska Opatrzność! Należę teraz do rady Towarzystwa Czi i Chleba¹¹. Czytuję *curricu[lu]m vitae*¹² biedaków potrzebujących wsparcia: „Podczas kampanii krymskiej przeszedł na stronę Francuzów, należał do powstania”, a drugi odbył kampanię węgierską, później włoską, ranny tu i tam, służył w szeregach francuskich podczas oblężenia Strasburga przez Prusaków etc.; trzeci uciekł z Sybiru, zaciągnął się do Legii zagranicznej, ranny pod Magentą itd. Ile poświęceń i cierpień w tych suchych szczegółach, a tacy bohaterowie wolności głód cierpią!

[wzdłuż k. 376v] Serdecznie pozdrawiam,

Wł[adysław] M[ickiewicz]

---

¹¹ Instytucja „Czi i Chleba” – kasa zapomogowa założona w 1862 r. przez emigrantów w Paryżu, początkowo działała pod nazwą Stowarzyszenie Podatkowe, gromadziła fundusze od emigrantów i Polaków mieszkających pod zaborami na cele pomocowe.

¹² *Życiorysy* (łac).